

Hová tűntek a bolondok?

Mióta a Balkán kapuja lettünk, pontosabban egy abszurd szemétlift, amelyben alulról fölfelé hull a szemét, megváltoztunk mi is, és a város is, amelyben élünk. Hová tűntek például a bolondok? Hová tűnt az az öregasszony, aki néhány éve még a Komócsin téren álldogált (már a tér neve maga is a tiszta örület volt); rongyokba, nejlonzacskókba bugyolált lábbal, kibontott ősz hajjal állt ott órák hosszat mozdulatlanul, és az arcán piszkos patakokban folytak-csurogtak a könnyek; valamit motyogott is maga elé – imádságot? átkot? –, olyan volt, mint amilyen Mária Magdolna lehetett öregkorában... Miért sírt, kit siratott, mibe bolondult bele – ki tudja? Vagy talán ő volt közöttünk az egyetlen épeszű – hiszen a Jézust sirató Mária Magdolnát is bolondnak nézhette a környezete –, ő volt az, aki túlhangolt idegrendszerével, az irántunk érzett szánalomtól összeszorult szívével előre érezte, maga elé meredő vizenyős-szürke szemeivel előre látta, mi vár ránk?

(Ugyan mi? – kérdezhetik, tisztelt olvasóim, holott önök is érzik, ha nem is merik maguknak bevallani, hogy a kelet-európai Apokalipszisnek még csak a kezdetén vagyunk.)

Ennek az öregasszonynak volt egy „párja” Szekszárdon, a szülővárosomban. Háborús özvegy – özvegy menyasszony, akinek vőlegénye elesett a Don-kanyarban, de ő ebbe nem tudott belenyugodni. Felvette ugyan, és haláláig hordta a gyászruhát, de mindennap kiment a vőlegény elé a vasútállomásra, minden vonathoz, húsz évig, harminc évig, talán tovább is – nem tudom, mikor tűnt el Szekszárdról. (A kiváló helytörténész, Töttös Gábor szép novellát írt róla, én pedig a Komócsin téri öregasszonnyal összevont alakját léptettem színre drámakísérletemben, *A völgy felett lebegő lányban*.)

És hová tűnt a Léggömbáros? Ő bizonyára nem volt bolond, legfeljebb különc – kutya vontatta kerekas rokkantszékében gyakran láttam végigvonulni a Kárász utcán; gázzal felfújt léggömbjei a szék karfájához kötve ringatóztak, színes árnyakat vetítve sovány arcára, a felső ajkára tapadó vékony – az is lehet, odafestett – bajuszra. Fekete öltönye, fehér inge, gondosan megkötött nyakkendője – mindene makulátlan volt, még a nyomorék lábaira húzott lakkcipő is – talán éppen emiatt éreztük démoninak. Indokolt a többes szám: én az említett színjátékban, Géczi János pedig *Kezét reá tévé, hogy lásson* című regényében szerepeltette. Démoni jelenség volt. Vagy csak mi láttuk annak? Mindenesetre bocsánatkéréssel tartozunk az emlékének.

És hová tűnt az a vézna, ballonkabátos férfi, aki – kezében szatyorral – mindig sietett valahová, de valahogy minduntalan a Széchenyi tér körül keringett, naponta többször is találkoztam vele... Mi dolga volt a világban, miért szaporázta folyton a lépteit, miért riadt meg a furcsálkodó tekintetektől? Hiszen nem is volt rajta semmi furcsálnivaló. Az embernek dolga van a világban, el kell intéznie, mielőtt a Végzet közönyös villáma lesújt rá – ennyit, nem többet sugallt a viselkedése, fürkész-kapkodó tekintete, – miért is néztem őt bolondnak?

Az ő képe idézte fel bennem Segesvár bolondját. Segesvárott csak egy-másfél órát tölthettem, mégis sikerült találkoznom vele. Kopaszra nyírva, második világháborús katonaköpenyben loholt a harmincöt fokos hőségtől olvadozó utcán – pillantásom épp hogy súrolhatta őt, mégis belém hasított a felismerés: ez ő, a Bolondok Titkos Világszövetségének teljes jogú tagja, a Teremtés csődjébe beleőrült Teremtő egyik földi helytartója, akinek számára egy napon – a mindent-meglátás napján – megállt az idő, s azóta – tél van, nyár van, mindegy neki – nem veti, nem vetheti le az elkoszlott posztóköpenyt, abban kell járnia örökkön-örökké, az idők végezetéig, felkiáltójelből lassan kérdőjellé görbülve, – de hová tűnt előle a jajkiáltás, hová a kérdés?...

És hová tűnt az a negyven év körüli, enyhén pocakosodó, rendetlen szakállú, zilált öltözetű férfi, aki – kezében lyukas reklámszatyorral – kulcscsomókat és kiflivégeket potyogtatva, a semmibe meredő tekintettel járja Szeged utcáit, buszok, villamosok előtt az utolsó pillanatban félreugorva... (Azt hiszem, jobb lesz, ha most abbahagyom, mielőtt még rám ismer valaki.)

Nem, bolondok már nincsenek, autótolvajok, garázdák, egy százasért a beledet kiontó épelméjűek léptek a helyükre... Ó, nyálcsorgató, együgyű-boldog hetvenes-nyolcvanas évek!

[\(Délmagyarország, 1991. szeptember 10.\)](#)

Baka István [AZ IDŐ TÉRKÉPJELEI](#) c. kötetéből

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)